

Betænkning

over

Forslag til lov om tilskud til Færøernes hjemmestyre for 2009

[af finansministeren (Lars Løkke Rasmussen)]

1. Udvalgsarbejdet

Lovforslaget blev fremsat den 30. oktober 2008 og var til 1. behandling den 6. oktober 2008. Lovforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Udvalget vedrørende Færøske Forhold.

Møder

Udvalget har behandlet lovforslaget i 2 møder.

Høring

Lovforslaget har inden fremsættelsen været sendt i høring hos Færøernes landsstyre. Den 4. november 2008 sendte finansministeren et høringsnotat til udvalget.

2. Indstillinger og politiske bemærkninger

Et *flertal* i udvalget (udvalget med undtagelse af TF) indstiller til *vedtagelse uændret*.

Et *mindretal* i udvalget (TF) indstiller til *forkastelse* ved 3. behandling.

Tjóðveldisflokkurins medlem af udvalget vil stemme imod forslaget.

Det såkaldte tilskud til Færøernes hjemmestyre – eller »bloktilskuddet« i folkemunde – er et politisk redskab. Det drejer sig i meget begrænset grad om økonomi eller tilskud til sociale og sundhedsmæssige tiltag, sådan som det sædvanligvis udlægges i den politiske debat i Danmark og i Færøerne. Derimod er bloktilskuddet et magtpolitisk instrument.

Dette lovforslag burde – hvis vi ville kalde tingene ved deres rette navn uden politisk forskønnelse og eufemismer – med rette i Danmark have titlen »årlig leje af territorium og geopolitisk råderum i Nordatlanten«. Og i Færøerne burde det med rette have titlen »betaling for at undgå politisk og økonomisk ansvar«.

Med dette årlige beløb på den danske finanslov, som svarer til 0,1 pct. af den samlede finanslov, fastholder Danmark suveræniteten, udenrigspolitikken, forsvarspolitikken, højesteretten, statsborgerskabsafgørelser og valutapolitikken over det færøske territorium i Nordatlanten, som er mere end to gange større end Danmarks territorium. Dermed er det et beløb, som fastholder magt, geopolitiske/udenrigspolitiske fordele og hele adgangen til det internationale samfund, som er de afgørende forudsætninger for et moderne samfunds økonomiske, politiske, sociale og kulturelle udvikling.

Den politiske ordning mellem Færøerne og Danmark er de senere år blevet cementeret således, at Færøerne betaler for alle »indre« udgifter, medens Danmark bevarer den politiske og økonomiske magt over hele adgangen til omverdenen, som kan skabe indtægter og økonomisk udvikling.

På grund af den store forskel i størrelsen af økonomierne i Færøerne og Danmark, bliver dette såkaldte »bloktilskud« genstand for en dyb proportionsforvrængning i forholdet mellem Danmark og Færøerne. På den færøske finanslov ville 0,1 pct. af den samlede finanslov svare til ca. 6-7 mio. kr. årligt – og det ville være utænkeligt at Færøerne for så pauvert et beløb kunne fastholde suveræniteten, udenrigspolitikken og den internationale adgang for et andet folk og et område, som var dobbelt så stort som det færøske land- og havområde.

Men dette er kun den ene side af sagen. Dette »bloktilskud« beløb bruges og ønskes stadigvæk som et magtpolitisk redskab af et flertal af de politiske partier i Færøerne. Og i Færøerne har dette efter dansk målestok mikroskopiske beløb en stor psykologisk virkning på hele det politiske og økonomiske system. »Bloktilskuddet« – som i dag svarer til ca. 5 pct. af Færøernes BNP – bruges til stadighed som et afgørende politisk argument for at fastholde Færøerne i en afhængighedssituation og som et argument for at undgå at tage politisk og økonomisk ansvar. Det bruges til at bevare politisk magt og fastholde status quo i færøsk politik. Og i stedet for krav til de politiske partier om fornuftig fremtidspolitik og gennemtænkt finansiering af politiske investeringer og tiltag, så kan man slippe af sted med at love vælgerne penge fra Danmark til at finansiere valgløfter og til rette op på fejlslagne politiske afgørelser.

Det har skabt en uansvarlighed i det politiske og økonomiske system, som så sent som for 16 år siden førte til en fuldkommen kollaps i den færøske økonomi. Dette beløb skaber ingen stolthed eller fokus blandt det folk, der skal leve i dette system. Det skaber ikke fokus på, hvad vi kan og bør, men på, hvad vi ikke kan.

Bloktilskuddet blev af den daværende selvstændighedsregering reduceret betydeligt i 2001. Det blev reduceret med en tredjedel og blev fastfrosset på sit nominelle niveau – og altså blev ikke reguleret efter pris- og lønudviklingen. Hvis dette skridt ikke var foretaget efter egen afgørelse i Færøerne af det daværende flertal, havde »bloktilskuddet« i dag været på 1,4 mia. kr. om året. Reelt er beløbet således mere end halveret, og der er næppe nogen med indsigt i færøsk politik og økonomi, som er uenig i, at dette har været afgørende for, at den færøske økonomi ikke er kommet ud i overophedning, krise og fallit, som det er sket så ofte før.

Proportionerne i den reduktion, som selvstændighedsmajoriteten i Færøerne besluttede i 2001, er vidtrækkende: Efter dansk målestok svarer reduktionen og fastlåsningsen, som blev gennemført til, at Danmark sagde nej tak til et beløb på mellem 100 og 120 mia. kr. om året på den danske finanslov.

Og indtil for et par måneder siden var et flertal i det færøske parlament klar til at tage det næste skridt og foretage den næste reduktion i dette politiske magtredskab. Den venstreorienterede regering, der blev dannet i januar 2008 havde aftalt, at »bloktilskuddet« skulle reduceres med yderligere 117 mio. kr. årligt. Det ville efter dansk målestok svare til, at Danmark sagde nej tak til et beløb på finansloven på mellem 14 og 16 mia. kr. årligt.

Det var aftalt, at en treårig aftale skulle indgås med den danske regering, hvor beløbet blev reduceret trinvis fra 2009 til 2011. Aftalen skulle vedtages på et møde i den færøske regering den 15. september 2008. Men samme dag opløste den siddende lagmand i Færøerne regeringssamarbejdet, så aftalen ikke kunne vedtages.

Dette viser endnu engang, at hvad der for Folketinget er en minimal sag og et mikroskopisk beløb, som gennemføres som en rutinesag uden debat i tinget, er i Færøerne afgørende for politiske flertals arbejdsdygtighed og gennemførelse af vigtige politiske reformer.

I dag er situationen så en tilbagevenden til status quo. En borgerlig regering er igen kommet til magten i Færøerne og har ønsket denne aftale om et uændret »tilskud til Færøernes hjemmestyre« i 2009.

Når Folketinget stemmer for dette lovforslag, stemmer det også for en bevarelse af status quo – både i forholdet mellem Danmark og Færøerne og i den politiske magtstruktur i Færøerne.

Derfor vil TF stemme imod forslaget og endnu engang opfordre til, at den danske regering og den færøske regering indgår i en forhandling om at afvikle ”bloktilskuddet” over en passende årrække, hvor Færøerne tager det fulde ansvar for sin egen økonomi, udenrigspolitik og adgang til det internationale samfund, som er nøglen til det færøske samfunds moderne udvikling og til at kæmpe sig ud af rollen som et udkantsområde i Europa.

Liberal Alliance, Inuit Ataqatigiit og Siumut var på tidspunktet for betænkningens afgivelse ikke repræsenteret med medlemmer i udvalget og havde dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske udtalelser i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

Louise Schack Elholm (V) Flemming Damgaard Larsen (V) Britta Schall Holberg (V)

Sophie Løhde (V) Hans Christian Schmidt (V) Søren Espersen (DF) nfm.

Kristian Thulesen Dahl (DF) Vivi Kier (KF) Edmund Joensen (SP) fmd. Niels Sindal (S)

Lise von Seelen (S) Lene Hansen (S) Poul Andersen (S) Kristen Touborg (SF)

Niels Helveg Petersen (RV) Line Barfod (EL) Høgni Hoydal (TF)

Liberal Alliance og Inuit Ataqatigiit havde ikke medlemmer i udvalget.

Folketingets sammensætning

Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	47	Liberal Alliance (LA)	3
Socialdemokratiet (S)	45	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Dansk Folkeparti (DF)	25	Siumut (SIU)	1
Socialistisk Folkeparti (SF)	23	Tjóðveldisflokkurin (TF)	1
Det Konservative Folkeparti (KF)	17	Sambandsflokkurin (SP)	1
Det Radikale Venstre (RV)	9	Uden for folketingsgrupperne	2
Enhedslisten (EL)	4	(UFG)	

Oversigt over bilag vedrørende L 39**Bilagsnr. Titel**

1	Høringsnotat, fra finansministeren
2	Endelig tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
3	Rigslovsindstilling om ikraftsættelse for Færøerne af Forslag til lov om tilskud til Færøernes hjemmestyre for 2009, fra finansministeren
4	1. udkast til betænkning